

УДК 636.4.082:575

НАПРЯМИ СТВОРЕННЯ ПЛЕМІННОЇ БАЗИ У М'ЯСНОМУ ПТАХІВНИЦТВІ УКРАЇНИ

*Бородай В.П. – д. с. г. н., професор,
Задорожній А.А. - зав. лабораторії Національний
університет біоресурсів і природокористування України*

Постановка питання. Птахівництво в більшості країн займає провідне місце серед інших сільськогосподарських галузей. Якщо в світі щорічне збільшення виробництва молока, м'яса і меду складає у приблизно 1-2%, то яєць - 3-5%, а м'яса бройлерів - 4-6% [1].

Згідно з оцінкою провідних світових аналітиків, виробництво м'яса в світі до 2018 року виросте до 328 млн. тонн, причому річний приріст виробництва м'яса птиці на 2,3% перевищить показники по виробництву свинини і баранини (на 1,8%), а також яловичини (1,3%). Разом з тим, частка споживання м'яса птиці (37%) вперше перевищить споживання свинини - 36%. За прогнозами Продовольчої і сільськогосподарської організації ООН (FAO), середнє споживання м'яса у світі зросте до 41,7 кг на людину / рік. Зараз основу м'яса птиці складають бройлери (85,7%) [2].

Стан вивчення питання. Прогрес у птахівництві багато в чому залежить від селекційної роботи, направленої на створення і вдосконалення існуючих порід, ліній і кросів. Конкуруючи поміж собою, комерційні компанії вкладають значні кошти в наукові дослідження по селекції. Фахівці розробляють генні технології, складні математичні моделі, методи біологічного захисту, йде комп'ютеризація галузі, будуються нові, обладнані за останнім словом техніки селекційні ферми, удосконалюються методи вимірювання ознак і оцінки племінної цінності [1]. Один із основних напрямів подальшого розвитку м'ясного птахівництва є селекція на підвищення швидкості росту молодняку в ранньому віці.

Завдання та методика. У зв'язку з цим поставлено завдання: отримати бройлерів, здатних за 5-6 тижнів відгодівлі досягати живої маси 2,5 кг і більше при витратах корму 1,5-1,7 кг на 1 кг приросту і збереженні 98-98,5%; довести вихід грудних м'язів до 19-21%, вихід патраної тушки до 70-71,5% і більше, вихід бройлерів у розрахунку на несучку батьківського стада до 152-165 гол.

Ефективність виробництва яєць і м'яса сільськогосподарської птиці залежить від використання високопродуктивних вітчизняних і закордонних ліній і кросів. При цьому велике значення мають ознаки, що характеризують життєздатність птиці (виводимість яєць, збереженість молодняку й дорослих особин), на які впливають як спадкоємні фактори, так і фактори зовнішнього середовища

Для підвищення ефективності селекційної роботи з м'ясними курами необхідно добре знати продуктивні та репродуктивні якості генетичного резерву ліній вітчизняного і зарубіжного походження.

В Україні для виробництва м'яса птиці використовують імпортні кроси. У Росії 27% бройлерного стада належить птиці кросу "Смена -7". За генетичним потенціалом птиця кросу "Смена-7" конкурентноздатна і відповідає вимогам світового ринку. Вона відповідає світовим стандартам за такими основними

показниками: відмінна конверсія корму на 1 кг живої маси - 1,68 кг; високий приріст маси на добу - 60 г; високий вихід грудних м'язів від живої маси - 19,5%; стійка репродукція, адаптація, життєздатність; відмінний смак м'яса. До провідних зарубіжних кросів відносять: «Росс» (Великобританія), «Кобб» і «Хаббард» (США), «Ломанн» (Німеччина), «Гібро» (Нідерланди) та ін. Жива маса 6-тижневих бройлерів цих кросів досягає 2, 2-2,3 кг при витратах корму 1,86-2 кг на 1 кг приросту і збереження бройлерів 95-98% [5].

Результати досліджень. Продуктивність і витрати кормів основних зарубіжних кросів у різні періоди вирощування подані на рис. 1,2 .

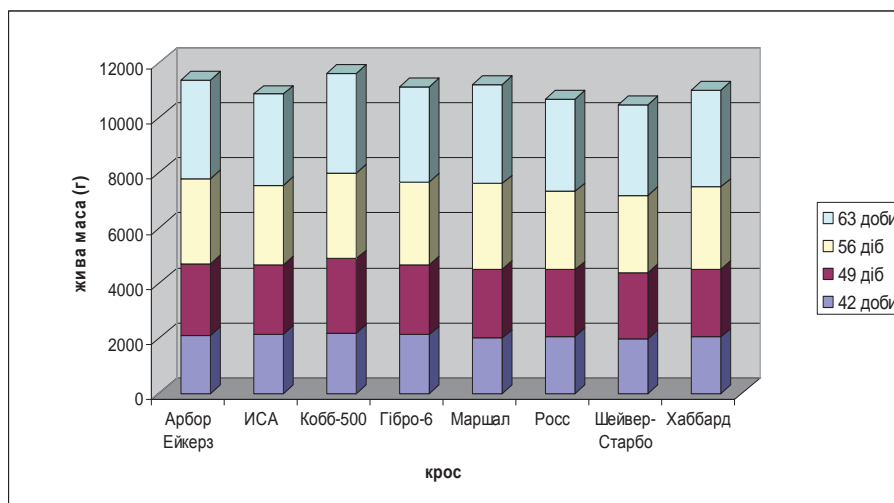

Рис. 1. Жива маса птиці різних кросів

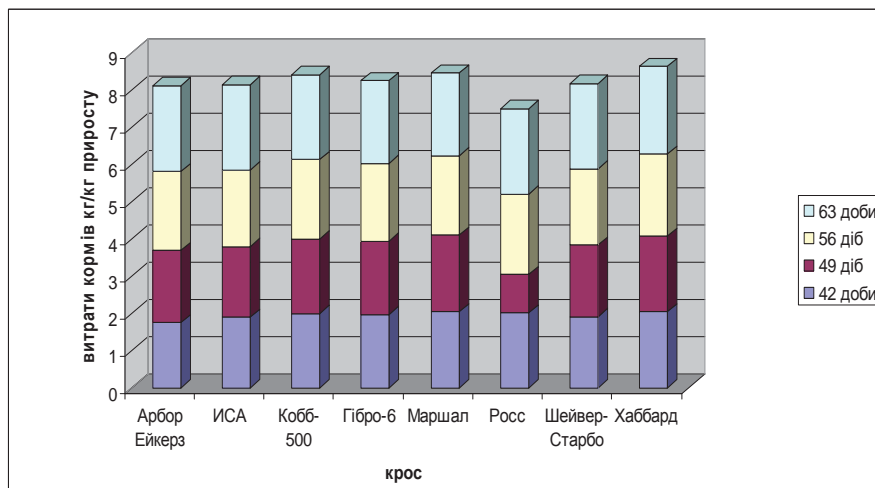

Рис.2. Витрати кормів при вирощуванні бройлерів

Простеживши за змінами показників продуктивності м'ясних кросів на племінних підприємствах у всьому світі, можна відмітити, що у бройлерів

вони стабільно поліпшуються, а у їх батьків — не змінюються або навіть знижуються. Пояснюється це тим, що орієнтовані на кінцевий фінансовий результат фірми, що займаються селекцією, покращують показники батьків до тих пір, поки це не впливає на прогрес у бройлерному птахівництві. Адже в собівартості м'яса частка вартості виробництва добового бройлера складає всього 10–15% [2, 3].

Звичайно, сучасні важкі кроси здатні досягати піку яйценоскості 88% і це більше, ніж 6–7 років тому, але отримання досягнутого генетиками потенціалу продуктивності з кожним роком стає все більш складним технологічним завданням. Причина в тому, що з фізіологічної точки зору ми маємо справу з хворими організмами сучасних надважких кросів, що мають розбалансовану ендокринну систему [4].

Ще одна проблема сучасного бройлерного виробництва — важкі півні, від яких в основному і залежать м'ясні якості бройлерів. З генетичним збільшенням живої маси виникають проблеми здоров'я півнів, синхронізації їх статевого розвитку з курми, зниження статевої потенції, які посилюються ще і тим, що селекція початкових ліній відбувається в умовах клітинного утримання при штучному заплідненні. У результаті важкі півні, маючи цілком якісну сперму, не здатні до запліднення через проблеми з природним спаровуванням, що приводить до серйозних економічних втрат.

Подальший успіх бройлерного виробництва неможливий без використання різнобічного генетичного матеріалу, що дозволить збільшити живу масу бройлерів на 500-650 г, забійний вихід на 1-2 %, а вихід грудних м'язів – на 2-3 %, скоротити період вирощування 8-10 днів та затрати корму на одиницю продукції на 100-200 г, а долю черевного жиру зменшити на 0,1-1,0%. У той же час бройлерне виробництво України стало повністю залежати від зарубіжних виробництв племінної продукції, яка має досить високі ціни (навіть на яйця батьківських курей), а тому фактично кошти України відволікаються на підтримку виробництва в племінних зарубіжних фірмах. Для розширення виробництва м'яса бройлерів в Україні найбільш важливим є відновлення роботи племінних господарств із налагодженням системи завезення вихідного племінного матеріалу на племінні заводи, розмноження і розповсюдження його через племінні репродукторні господарства [6].

Висновки та пропозиції. Заслугує досвід Росії, яка останнім часом розвиток власної племінної бази проводить через створення репродукторів м'ясної птиці. Багато крупних об'єднань, разом із розширенням бройлерних ферм, будують для себе батьківські і навіть прародинні ферми. Унікальний проект групи підприємств ТОВ «Агріка продукти харчування», яке, будучи великим диверсифікованим бізнес-комплексом в секторі м'ясопереробки і виробництва м'яса бройлерів, здійснило проект будівництва племінного комплексу, який включає ферми прародителів і батьківських стад з усіма необхідними супутніми структурами та дозволяє вирощувати щорічно 3,7 млн. голів добових курчат і 75 млн. інкубаційних бройлерних яєць для потреб власного виробництва і продажу іншим птахофабрикам. Підприємство побудовано з урахуванням усіх міжнародних вимог до племінних господарств. Якість вироблюваного тут племінного матеріалу не поступатиметься зарубіжним.

Перспективи подальших досліджень. Цей проект поки не має аналогів в Росії. Надалі він може послужити основою для переходу на вищий рівень — створення власного селекційного центру. Враховуючи сучасні тенденції світового племінного птахівництва, проект можна розглядати з погляду державної безпеки і віднести до національних [3.4].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бородай В.П. Теорія і практика удосконалення птиці м'ясних кросів. - Херсон: Айлант, 1998. - 99 с.
2. Гордеева Т. Тенденции мирового племенного птицеводства // <http://webpticeprom.ru/ru/articles-pedigree.html?pageID=1224518271>
3. Єлизаров, Е.С Племенная работа с мясными курами / Єлизаров Е.С, Егорова А.В., Шахнова Л.В. - Сергиев Посад, 2003. - 192с.
4. Кочиш И. Эффективные методы селекции мясных кур // <http://webpticeprom.ru/ru/articles-pedigree.html?pageID=1177395155>
5. Тучемский, Л. И. Високопродуктивный кросс «Смена-4» / Тучемский Л. И., Гладкова Г. В. // Конф. по птицеводству. - Зеленоград, 2003. - С. 34-35.
6. Терещенко О.В., Катеринич О.О., Рожковський О.В. Україна і світові тенденції розвитку ринку племінного птахівництва // www.avian.org.ua/

УДК 626.2.082.11

СТАН ЗБЕРЕЖЕННЯ ГЕНОФОНДУ ЧЕРВОНОЇ СТЕПОВОЇ ПОРОДИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

*Буюклу Г.І. – к. с.-г. н.,
Писаренко А.В. – аспірант, Інститут тваринництва
степових районів ім. М.Ф.Іванова «Асканія-Нова» -
Національний науковий селекційно-генетичний центр з вівчарства*

Постановка проблеми. За останні роки в нашій країні відбулися суттєві зміни у скотарстві. Створено високопродуктивні породи молочного і м'ясного напрямів продуктивності, які за чисельністю посідають провідне місце. Із 32-х порід, що розводять в Україні, лише 8 найбільш чисельні і від них одержують основну продукцію, решта, 24 породи, використовують обмежено і поголів'я їх незначне. Тобто проходить збіднення генофонду від впливу місцевих (аборигенних), вітчизняних локальних порід.

Стан вивчення проблеми. Широке використання на півдні України імпортованих порід великої рогатої худоби зумовило різке скорочення червоної степової породи, тварини якої характеризуються високою життєздатністю, міцністю конституції, пристосованістю до жорстких екологічних умов, стійкістю до захворювань та тривалістю продуктивного використання.

Підтримання високої генетичної мінливості в малочисельних популяціях – один із головних шляхів їх збереження. Це досягається напрямом селекційного процесу, спрямованого не на добір кращих генотипів, а на відтворення